

JAMOAVIY ISHLAR ORQALI MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA SHAXSIY SIFATLAR RIVOJLANISHINING TAMOYILLARI VA OMILLARI

Usmonova Gavharshodbegim Toyir qizi
Osiyo Xalqaro Universiteti magistranti
Navoiy Viloyati Karmana tumani
5-IDUM o'qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxsiy sifatlarni rivojlantirishda jamoaviy ishlarning pedagogik ahamiyati, asosiy tamoyillari va rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilinadi. Jamoaviy faoliyat orqali bolalarda hamkorlik, mas'uliyat, tashabbuskorlik, muloqot madaniyati va ijtimoiy faollik shakllanishi yoritilgan. Shuningdek, oila, tarbiyachi va ijtimoiy muhitning o'rni haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, jamoaviy ish, shaxsiy sifatlar, tarbiya, pedagogika, bolalar psixologiyasi, hamkorlik, rivojlanish.

Kirish

Maktabgacha ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. Chunki bolaning kelajakdagi shaxs sifatida shakllanishi aynan shu davrdan boshlanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarda bilim olishga qiziqish, muloqot ko'nikmalari, axloqiy qarashlar va ijtimoiy munosabatlar shakllanadi. Shu sababli bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni har tomonlama rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Jamoaviy ishlar bolalarning birgalikdagi faoliyatini tashkil etib, ularda ijtimoiy moslashuv, bir-birini tushunish va umumiy maqsad yo'lida ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, zamonaviy ta'limda bolalarni mustaqil fikrlovchi, mas'uliyatli va hamkorlikka tayyor shaxs sifatida tarbiyalash dolzarb vazifa hisoblanadi.

Jamoaviy ishlarning mazmuni

Jamoaviy ish — bu bir nechta bolalarning umumiy maqsad asosida birgalikda faoliyat olib borishidir. Ushbu faoliyat jarayonida bolalar o'zaro muloqot qiladi, vazifalarni taqsimlaydi va umumiy natijaga erishishga harakat qiladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jamoaviy ishlar quyidagi shakllarda tashkil etilishi mumkin:

- rolli o'yinlar;
- sahnalashtirilgan chiqishlar;
- guruhiy rasm chizish;

- qurish-yasash faoliyatlari;
- sport o‘yinlari;
- musobaqa va viktorinalar;
- mehnat faoliyatlari.

Ushbu faoliyatlar bolalarda o‘zaro yordam, hamjihatlik va intizomni rivojlantiradi.

Jamoaviy ishlarning pedagogik ahamiyati

Jamoaviy faoliyat bolaning psixologik va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Birgalikdagi faoliyat davomida bolalar o‘z fikrini erkin ifodalashni, boshqalarning fikrini tinglashni va muammolarni birgalikda hal qilishni o‘rganadi.

Jamoaviy ishlarning pedagogik ahamiyati quyidagilarda namoyon bo‘ladi:

- bolalarda muloqot madaniyatini shakllantiradi;
- ijtimoiy faollikni rivojlantiradi;
- mas’uliyat hissini oshiradi;
- liderlik qobiliyatini yuzaga chiqaradi;
- mustaqil qaror qabul qilishga o‘rgatadi;
- o‘zaro hurmat va ishonchni mustahkamlaydi.

Masalan, guruhiy rasm chizish yoki konstruktor yig‘ish mashg‘ulotlari davomida bolalar vazifalarni taqsimlash va umumiy natijaga erishish uchun hamkorlik qilishni o‘rganadi.

Shaxsiy sifatlar rivojlanishining asosiy tamoyillari

1. Faollik tamoyili

Bolalar faol ishtirok etgan mashg‘ulotlar samaraliroq bo‘ladi. Tarbiyachi bolaning faol qatnashishini rag‘batlantirishi zarur.

2. Hamkorlik tamoyili

Bolalar bir-biri bilan muloqot qilish va hamkorlikda ishlash orqali ijtimoiy tajriba orttiradi.

3. Individual yondashuv tamoyili

Har bir bolaning qobiliyati va xarakteri turlicha bo‘lgani sababli pedagog individual xususiyatlarni hisobga olishi kerak.

4. Rag‘batlantirish tamoyili

Maqtov va rag‘bat bolalarda o‘ziga bo‘lgan ishonchni oshiradi.

5. Izchillik tamoyili

Shaxsiy sifatlar muntazam va izchil mashg‘ulotlar natijasida shakllanadi.

Shaxsiy sifatlar rivojlanishiga ta’sir qiluvchi omillar

Bolalarning shaxs sifatida shakllanishiga bir qator omillar ta’sir ko‘rsatadi.

1. Oila muhiti

Oila bolaning birinchi tarbiya maskani hisoblanadi. Oiladagi sog‘lom muhit bolada ijobiy sifatlarning shakllanishiga yordam beradi.

2. Tarbiyachining pedagogik mahorati

Tarbiyachining bilim va tajribasi jamoaviy ishlarning samaradorligini belgilaydi.

3. Tengdoshlar muhiti

Bolalar tengdoshlari bilan muloqot qilish orqali ijtimoiy ko‘nikmalarni egallaydi.

4. O‘yin faoliyati

O‘yin maktabgacha yoshdagi bolalar uchun asosiy faoliyat turi bo‘lib, ular aynan o‘yin orqali atrof-muhitni anglaydi.

5. Ma‘naviy-axloqiy muhit

Milliy qadriyatlar va odob-axloq me‘yorlari bolalarda insoniy fazilatlarni rivojlantiradi.

Tarbiyachining roli

Tarbiyachi jamoaviy faoliyatni tashkil etishda asosiy shaxs hisoblanadi. U bolalar o‘rtasida sog‘lom psixologik muhit yaratishi, ularni faoliyatga jalb qilishi va teng ishtirok etishiga yordam berishi kerak.

Tarbiyachi quyidagi vazifalarni bajaradi:

- faoliyatni rejalashtiradi;
- bolalarni rag‘batlantiradi;
- nizoli vaziyatlarni bartaraf etadi;
- bolalarning qobiliyatlarini rivojlantiradi;
- hamkorlik muhitini yaratadi.

Jamoaviy ishlarning amaliy natijalari

Jamoaviy ishlar natijasida bolalarda quyidagi sifatlar rivojlanadi:

- mas‘uliyatlilik;
- mustaqillik;
- tashabbuskorlik;
- muloqot madaniyati;
- do‘stona munosabat;
- muammolarni hal qilish ko‘nikmasi.

Shuningdek, bolalar kelajakdagi maktab hayotiga va jamiyatdagi faol ishtirokga tayyorlanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, jamoaviy ishlar maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxsiy sifatlarni rivojlantirishning samarali vositasi hisoblanadi. Jamoaviy faoliyat orqali bolalarda hamkorlik, mas‘uliyat, ijtimoiy faollik va mustaqillik kabi muhim sifatlar shakllanadi. Ushbu jarayonda oila, tarbiyachi va ijtimoiy muhit muhim o‘rin tutadi. Shuning uchun maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida jamoaviy faoliyatlarni pedagogik

jihaddan to‘g‘ri tashkil etish bolalarning barkamol shaxs bo‘lib voyaga yetishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi. – Toshkent, 2022.
3. Vygotskiy L.S. Bola psixologiyasi va rivojlanishi.
4. Makarenko A.S. Tarbiya nazariyasi asoslari.
5. Xasanboyeva O. Maktabgacha pedagogika
6. Davletshin M.G. Pedagogik psixologiya
7. Pedagogika nazariyasi va tarixi bo‘yicha ilmiy maqolalar to‘plami.